

Belastingdruk op arbeid in de eurozone

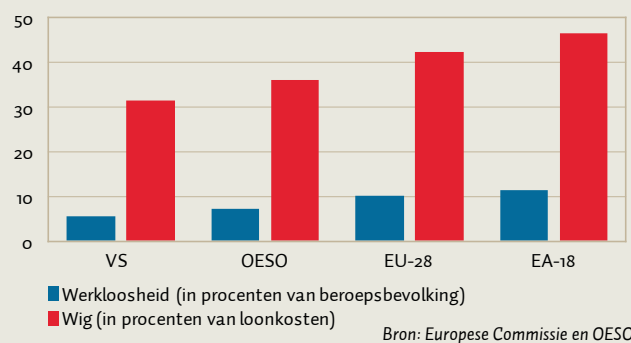
INTERNATIONAAL

Uit de herfststraming van de Europese Commissie blijkt dat de economische omstandigheden in de eurozone opnieuw zijn verbeterd. Met name lidstaten die een breed palet aan structurele maatregelen hebben doorgevoerd plukken hier de vruchten van. Ierland is opnieuw koploper met een verwachte economische groei over 2015 van 6,0 procent. Ondanks de aantrekkende groei is de werkloosheid in de eurozone nog altijd een stuk hoger dan voor de crisis. De persistente werkloosheid in de eurozone kan deels worden toegeschreven aan de relatief hoge belastingdruk op arbeid in veel eurolanden. Belasting op arbeid is schadelijker voor groei en werkgelegenheid dan andere belastingen, zoals btw of belastingen op milieugrondslag. De figuur is een weergave van de wig (oftewel het verschil tussen de loonkosten van de werkgever en het nettoloon dat een werknemer ontvangt) voor een werknemer met een gemiddeld salaris en het werkloosheidspercentage in verschillende ontwikkelde economieën. Zowel de wig als de werkloosheid in de eurozone was in 2014 aanzienlijk hoger dan in andere ontwikkelde economieën. Bovendien is de belastingdruk op arbeid als gevolg van noodzakelijke budgettaire consolidatie in veel lidstaten toegenomen in de nasleep van de crisis. Tegen deze achtergrond hebben de ministers van Financiën medio 2014 in de Eurogroep de intentie uitgesproken om de lasten op arbeid te verlagen. In september dit jaar is overeengekomen dat lidstaten met een hoge wig de belastingdruk in lijn brengen met een afgesproken benchmark (gewogen EU-gemiddelde). Met oog op de houdbaarheid van overheidsfinanciën moet een verlaging van de belastingdruk op arbeid gecompenseerd worden door een verlaging van

overheidsuitgaven of door middel van een verhoging van andere belastingen. Verschillende lidstaten hebben hier gehoor aan gegeven. Frankrijk en Italië hebben de belastingdruk op arbeid voor lagere inkomensgroepen verlaagd. Spanje heeft een versimpeling van het belastingstelsel doorgevoerd, waarbij ook de inkomstenbelasting is verlaagd. Hetzelfde geldt voor Oostenrijk en België. Ook Nederland heeft een verlaging van de arbeidskosten voor werkgevers en werknemers in de pijplijn zitten. Als gevolg van de interne markt profiteert de hele eurozone van deze maatregelen. Daarnaast heeft een lagere belastingdruk op arbeid een positief effect op het externe concurrentievermogen van de eurozone.

• **TOEP VAN DIJK** (MINISTERIE VAN FINANCIËN)

Belastingdruk op arbeid en werkloosheid

Meer transparantie op de valutatermijnmarkt

FINANCIËLE MARKTEN

De valutamarkt is de grootste financiële markt in de wereld met een omzet van ruim 5.000 miljard dollar per dag, en bestaat voor een groot deel uit termijncontracten, ofwel derivaten. Tot voor kort was er weinig informatie over deze markt beschikbaar bij toezichthouders. Sinds februari 2014 moeten ondernemingen binnen de Europese Economische Ruimte al hun derivatentransacties rapporteren. Deze verplichting is opgelegd na de financiële crisis om transparantie in deze markt te verbeteren. Door de beschikbaarheid van transactiegegevens komen veel nieuwe inzichten naar voren. De tabel geeft een overzicht van de meestgebruikte valuta's en valutaparen van Nederlandse ondernemingen per ultimo september 2015, uitgedrukt in nominaal bedrag en het aantal uitstaande derivatentransacties per valuta en valutapaar. Wat opvalt is het belang van de Amerikaanse dollar (USD). De USD wordt zelfs in meer uitstaande transacties gebruikt dan de euro. Dit komt onder meer omdat valuta's zoals de Japanse yen (JPY), Koreaanse won (KRW) en Chinese renminbi (CNY) vooral worden gebruikt voor USD (en eventueel daarna van USD naar EUR). De opmars van het gebruik van de renminbi op de internationale financiële markten tekent zich ook af met een zesde plaats voor CNY/USD. Overigens zijn veel van deze transacties eigenlijk CNH/USD transacties. CNH is de afkorting voor de zogenaamde off-shore renminbi – verhandeld via Hong Kong – maar deze wordt niet erkend als officiële valuta en kan dus niet als zodanig gerapporteerd worden. De AFM gebruikt deze gegevens voor nader onderzoek naar de valutamarkt. Zo wordt vanuit het macroprudentiële mandaat gekeken naar de gevoeligheid van de

Nederlandse economie voor schokken op de valutamarkt. Als gedrags-toezichthouder is AFM geïnteresseerd in manipulatie van valutakoersen en de verkoop van valutaderivaten aan het mkb. Tot slot wilt de AFM als markttoezichthouder onder meer weten welke instrumenten gebruikt worden, of er voldoende liquiditeit is en of de handel op een beurs plaatsvindt of daarbuiten. • **JOCHIM KIMMAN** (AFM)

Gebruik van valuta in uitstaande valutaderivaten

Valuta	Nominaal bedrag, in miljoen euro	Aantal uitstaande transacties	Valutapaar	Nominaal bedrag, in miljoen euro	Aantal uitstaande transacties
USD	3.074.558	337.569	EUR/USD	2.258.804	174.810
EUR	3.050.634	314.826	EUR/GBP	302.180	34.688
GBP	480.225	61.316	GBP/USD	166.669	20.701
JPY	189.790	29.006	JPY/USD	104.902	14.314
CHF	164.294	26.132	CHF/EUR	88.190	13.434
CAD	96.765	13.430	CNY/USD	79.079	6.194
AUD	95.549	13.857	EUR/JPY	78.788	9.883
CNY	89.042	8.816	CHF/USD	68.691	7.363
SEK	58.295	19.131	KRW/USD	50.874	7.003
KRW	53.803	7.528	AUD/EUR	48.422	4.760
NOK	41.777	9.315	CAD/EUR	48.233	5.209
PLN	40.926	16.057	CAD/USD	45.975	6.811
RUB	33.431	4.598	AUD/USD	43.668	6.288
CZK	33.258	8.412	EUR/SEK	38.173	9.863
MXN	29.506	5.303	EUR/PLN	32.265	11.431

Bron: AFM

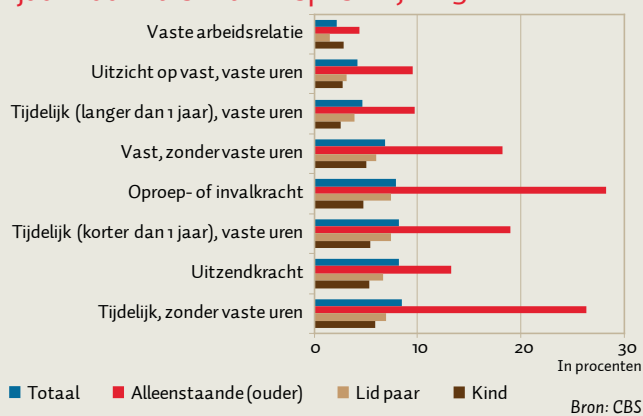
Armoederisico voor flexwerkers

In 2013 maakte 2,2 procent van de werknemers met een vaste arbeidsrelatie deel uit van een huishouden met een inkomen onder de lage-inkomensgrens (213.000 personen), bij de flexwerkers was dit aandeel bijna 7 procent (110.000). Met de lage-inkomensgrens bakent het CBS (inkomens)armoede af. De grens vertegenwoordigt door de tijd heen een vast koopkrachtniveau. In prijzen van 2013 bedroeg de lage-inkomensgrens voor een alleenstaande 1.010 euro per maand. Bij een inkomen onder de lage-inkomensgrens spreekt het

CBS van een huishouden met een laag inkomen of van een huishouden met kans op armoede. In 2013 maakte ruim 9 procent van de bevolking deel uit van een huishouden met een laag inkomen. Bewoners van instellingen en huishoudens van uitwonende studenten zijn hierbij niet meegenomen. Binnen de groep flexwerkers zijn de verschillen in kans op armoede aanzienlijk, zeker wanneer onderscheid wordt gemaakt naar huishoudensituatie (figuur). Tijdelijke krachten, al dan niet met vaste uren, en oproep-, inval- en uitzendkrachten kennen een relatief hoog armoederisico. (Gehuwde) samenwonende flexwerkers en thuiswonende jongeren met een flexbaan hebben duidelijk profijt van het inkomen van andere gezinsleden en leven daardoor veelal niet onder de lage-inkomensgrens. Alleenstaanden en alleenstaande ouders met flexwerk zijn enig kostwinner en lopen een flink risico op armoede. Dat geldt vooral voor oproepkrachten en tijdelijke contracten zonder vaste uren. Werknemers met uitzicht op een vaste baan en degenen met een langdurig tijdelijk contract en vaste uren, die qua persoons- en baankenmerken het meest op vaste werknemers lijken, lopen van alle typen flexwerkers het minst vaak risico op armoede. Tussen 2008 en 2010 bleef het armoederisico onder werknemers met een vaste en met een flexibele arbeidsrelatie vrijwel gelijk. Bij flexwerkers nam het risico daarna echter sterker toe. Het meest getroffen werden flexwerkers zonder vaste uren, maar ook uitzend-, oproep- en invalkrachten liepen in 2013 meer risico op armoede dan in 2010.

■ LIAN KÖSTERS EN MARION VAN DEN BRAKEL (CBS)

Risico op armoede van flexwerkers tussen 15-75 jaar naar huishoudenspositie, 2013

Piekuurcapaciteit op Europese luchthavens

Schiphol is een hub- of overstapluchthaven. In 2014 was 40 procent van de passagiers op de luchthaven overstapper. Hubluchtvaartmaatschappij KLM vervoert het leeuwendeel van deze overstappers. Een belangrijke factor voor de concurrentiepositie van een hubluchthaven is de piekuurcapaciteit. Dit is het maximaal aantal vluchten dat de luchthaven per uur kan verwerken. Een hoge piekuurcapaciteit stelt de hubluchtvaartmaatschappij in staat in een korte tijd veel vluchten te laten aankomen en vertrekken. Hierdoor zijn er veel aantrekkelijke

overstapmogelijkheden mogelijk, want de overstapper hoeft niet lang te wachten op een aansluitende vlucht. De piekuurcapaciteit wordt in belangrijke mate bepaald door het aantal en de ligging van de start- en landingsbanen, maar ook door eventuele milieurestricties. De figuur laat zien welke Europese luchthavens de hoogste, vastgestelde piekuurcapaciteit hebben en wat de gemiddelde benutting van de piekuurcapaciteit is. Schiphol en Parijs Charles de Gaulle zijn de Europese luchthavens met de hoogste piekuurcapaciteit met 110 à 120 vluchten per uur. Bij de grote concurrenten London Heathrow, München en Frankfurt ligt de piekuurcapaciteit lager, variërend van 75 tot 100 vluchten per uur. De benutting van de piekuurcapaciteit ligt op Heathrow dichtbij de maximale piekuurcapaciteit, wat erop wijst dat de luchthaven tegen de capaciteitsgrenzen aanzit. Groei van het aantal vluchten is op deze luchthaven onder de huidige omstandigheden nauwelijks nog mogelijk. Passagiersgroei komt vooral voort uit de inzet van grotere vliegtuigen. Op Schiphol ligt het gemiddeld aantal vluchten per uur op ongeveer twee derde van de maximale piekuurcapaciteit, die met name in de ochtend- en avondpiek wordt benaderd. De totale toegestane capaciteit van Schiphol is vanuit milieuoverwegingen vastgesteld op 500.000 vluchten per jaar. Door deze restrictie op jaarbasis zijn de mogelijkheden om de capaciteit per uur beter te benutten, beperkt.

■ GUILLAUME BURGHOUWT EN SJEEL MEIJERINK (SEO ECONOMISCH ONDERZOEK)

Capaciteit en aantal vluchten per uur

